

ज्ञानगंगा घोषघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik – 422 222

Program Name: - Master of Arts (MARATHI) M41

SYLLABUS

साहित्यविचार, समीक्षा आणि सौंदर्यशास्त्र एम.ए.भाग १: मराठी (आवश्यक) (MAR 521-541)

घटक १ साहित्याचे स्वरूप
घटक २ साहित्यातील संप्रदाय
घटक ३ साहित्य समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे
घटक ४ आधुनिक समीक्षा सिद्धांत
घटक ५ साहित्य समीक्षेच्या पद्धती आणि त्यांचे उपयोगन
घटक ६ वाङ्मयीनमूल्ये, जीवनमूल्ये आणि वाङ्मयीन अभिरुची
घटक ७ पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र
घटक ८ मराठी सौंदर्यशास्त्र

घटक : १ साहित्याचे स्वरूप
'साहित्य' शब्दाचा अर्थ, साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष वास्तव आणि कल्पित
घटक : २ साहित्यातील संप्रदाय
अभिजातवाद (Classicism), सौंदर्यवाद (Romanticism), वास्तववाद (Naturalism), अस्तित्ववाद (Existentialism)
घटक : ३ साहित्य समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे
साहित्य समीक्षेच्या व्याख्या, समीक्षेचे स्वरूप, समीक्षेच्या पद्धती, समीक्षा : शास्त्र की कला?, लेखक व वाचक यांच्यातील दुवा आदर्श समीक्षकाचे गुण

मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : इ.स. १८०० ते १९८० (MAR 522-542)

एम.ए.भाग १ : मराठी आवश्यक अभ्यासपत्रिका क्र. ३

घटक १ इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
घटक २ निबंध, लघुनिबंध, ललित निबंध, ललित लेख, ललित गद्य यांचे स्वरूप, विशेष वाटचाल
घटक ३ कथा वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
घटक ४ कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष वाटचाल
घटक ५ नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
घटक ६ काव्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
घटक ७ चरित्र-आत्मचरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप विशेष वाटचाल
घटक ८ ललितेतर वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

घटक : १) इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

घटक : ४ आधुनिक समीक्षा सिद्धांत
वसाहतवाद, वाचकवाद आणि अर्थनिर्णयन वाचक
घटक : ५ साहित्य समीक्षेच्या पद्धती आणि त्यांचे उपयोगन
अ) समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धती : सनद : नारायण सुर्वे, आपण माणसात जमा नाही : राजन गवस
ब) तौलनिक समीक्षा पद्धती : चक्र : जयवंत दळवी, स्लम डॉग मिलेनिअर (क्यू अॅण्ड ए) : मूळ लेखक : विकास स्वरूप, अनुवाद : वंदना अत्रे
घटक : ६ वाङ्मयीनमूल्ये, जीवनमूल्ये आणि वाङ्मयीन अभिरुची
मूल्य म्हणजे काय?, वाङ्मयीन मूल्ये, वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये, परस्पर संबंध, वाङ्मयीन अभिरुची
घटक:७ पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र
इमॅन्युअल कांट यांची भूमिका, क्रोचेचा सौंदर्यविचार
घटक :८ मराठी सौंदर्यशास्त्र
रा. भा. पाटणकर यांचा सौंदर्यविचार, प्रभाकर पाध्ये यांचा सौंदर्यविचार

संस्कृतीची संकल्पना, संस्कृती आणि इतिहास, संस्कृती आणि साहित्य अंतःसंबंध, साहित्य आणि सामाजिक दृष्टी, मुद्रणकलेचा उदय, शाळापुस्तक मंडळी आणि ख्रिस्ती मिशनऱ्यांची पुस्तके, धार्मिक प्रबोधनाच्या चळवळी, नियतकालिकांचा उदय
घटक : २ निबंध, लघुनिबंध, ललित निबंध, ललित लेख,
ललित गद्य -स्वरूप, विशेष, वाटचाल, लोकहितवादींची 'शतपत्रे, महात्मा फुलेंचे लेखन, निबंधमाला : १८७४ ते १९२०, लघुनिबंध व ललित निबंध ते ललित लेख : १९२० ते १९४५, ललित गद्य (१९४५-१९८०)
घटक:३ कथा वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
कथा वाङ्मयाच्या प्रारंभीचे स्वरूप, अव्वल इंग्रजी कालखंड, करमणूक कालखंड, मनोरंजन कालखंड, यशवंत-किलोस्कर कालखंड (१९२६ ते १९४५), नवकथा, ग्रामीण कथा, दलित कथा, स्त्रीवादी कथा

MASTER OF ARTS (M41)

घटक : ४ कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
इ.स. १८५७ ते इ.स. १८८५ या काळातील कादंबरी, इ.स. १८८५ ते इ.स. १९२० या काळातील कादंबरी, इ.स. १९२० ते इ.स. १९६० या काळातील कादंबरी, इ.स. १९६० नंतरची कादंबरी

घटक : ५ नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
नाटकाची भारतीय परंपरा व विकास, मराठी रंगभूमीचा उदय, संगीत नाटकांचा मानदंड : अण्णासाहेब किर्लोस्कर, इ.स. १८८५ ते १९२० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मय, इ.स. १९२० ते १९५० या काळातील नाट्यवाङ्मय, इ.स. १९५० ते १९८० या काळातील नाटक

घटक : ६ काट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
प्रारंभीची भाषांतरित कविता (इ.स. १८०० ते १८८५), केशवसुत व समकालीन कवी (इ.स. १८८५ ते १९२०), रविकिरण मंडळ

एका लेखकाचा अभ्यास : मध्ययुगीन तुकाराम (MAR 523-543)

एम.ए.भाग १ : मराठी (आवश्यक) अभ्यासपत्रिका क्रमांक : २ (१)

घटक १ तुकाराम : जीवनालेख

घटक २ तुकारामांची कविता

घटक ३ तुकारामांच्या कवितेतील प्रतिमासृष्टी

घटक ४ तुकारामांच्या कवितेची भाषा

घटक ५ तुकारामांच्या कवितेतील सामाजिकता

घटक ६ संत तुकारामांची चिंतनशीलता

घटक ७ तुकारामांचा भक्तियोग

घटक ८ तुकारामांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व

घटक : १ तुकाराम : जीवनालेख

तुकोबांचे लौकिक जीवन, लौकिक जीवनाकडून पारमार्थिकतेकडे, तुकोबांचे पारमार्थिक जीवन (साधक-साक्षात्कारी-सिद्ध)

घटक : २ तुकारामांची कविता

प्रेरणा, बलस्थाने, कवितेची व्याप्ती आणि विविधता

घटक : ३ तुकारामांच्या कवितेतील प्रतिमासृष्टी

प्रतिमासृष्टीचे विशेष, तुकारामांचे साहित्यशास्त्र, प्रतिमासृष्टी

एका लेखकाचा अभ्यास अर्वाचीन : भालचंद्र नेमाडे (MAR 524-544)

एम.ए.भाग १ : मराठी (आवश्यक) अभ्यासपत्रिका क्रमांक : २ (२)

घटक १ 'एका लेखकाचा अभ्यास' अभ्यासपद्धती विषयी

घटक २ भालचंद्र नेमाडे यांचा समकाल (समकालीन साहित्य, सामाजिक व सांस्कृतिक पर्यावरण)

घटक ३ भालचंद्र नेमाडे यांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व

घटक ४ भालचंद्र नेमाडे यांची कादंबरी : कोसला, बिठार

घटक ५ भालचंद्र नेमाडे यांची कादंबरी : हूल, जरीला, झूल

घटक ६ भालचंद्र नेमाडे यांची कविता : देखणी

घटक ७ भालचंद्र नेमाडे यांचा साहित्यविचार

(इ.स. १९२५ ते १९४५), नवकाव्य, ग्रामीण कविता, दलित कविता, स्त्रीवादी कविता

घटक : ७ चरित्र-आत्मचरित्र वाङ्मयाचे

स्वरूप, विशेष, वाटचाल, ऐतिहासिक चरित्रे, संतचरित्रे, राजकीय सामाजिक जागृतीच्या उद्देशाने लिहिलेली चरित्रे, समाजसुधारकांची चरित्रे, वाङ्मयसेवक व साहित्यिकांची चरित्रे, भारतीय प्रबोधन आणि परिवर्तनासाठी लिहिलेली चरित्रे, स्त्रियांची आत्मचरित्रे, चित्रपटसृष्टीतील आत्मचरित्रे, स्वातंत्र्योत्तर आत्मचरित्रे, दलित आत्मकथने

घटक : ८ ललितेत्तर वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल
भाषिक अभ्यास, साहित्यसमीक्षा, शोध, संशोधन, चिकित्सा

घटक : ४ तुकारामांच्या कवितेची भाषा

संवादी अवतरणक्षमता, आशयघनता, प्रतिमासृष्टी, अल्पाक्षररमणीयत्व नादमयता अर्थघन शब्द, दोषरहितता, अलंकारिकता, सूचकता अनुभवसघनता, विनोद-उपहासप्रचुरता भाषाशैली

घटक : ५ तुकारामांच्या कवितेतील सामाजिकता

समाजमनस्कता, लोकधर्म, दंभस्फोट, संतगौरव कुटुंबकथा अंधश्रद्धा व शूद्र दैवते यांवरील टीका सांसारिकांना उपदेश

घटक : ६ संत तुकारामांची चिंतनशीलता

अद्वैतवाद सर्वानुभूतीसमभाव बंधुभाव अहिंसावाद, लोकतत्त्वे

घटक : ७ तुकारामांचा भक्तियोग

देव-भक्त-अद्वैत, भक्त आणि अभक्त, विडुलनाम पंढरी, मोक्षकल्पना तुलसी माहात्म्य

घटक : ८ तुकारामांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व

कवी, भाष्यकार-परखड-बंडखोर, तत्त्वचिंतक कवित्व आणि व्यक्तिमत्त्वाची एकरूपता, वाङ्मयीन महत्ता

घटक ८ भालचंद्र नेमाडे यांची समीक्षा

घटक १ 'एका लेखकाचा अभ्यास' अभ्यासपद्धती विषयी
लेखकाची निवड कशी करावी?, लेखकाचे जीवन, लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व, लेखकाचा समकाल, लेखकाची लेखनप्रवृत्ती
लेखकाचा मूल्यात्म दृष्टिकोण समजून घेणे, प्रभावांचे स्वरूप समजून घेणे, समकालीन वाङ्मयीन वातावरण समजावून घेणे, लेखकाचे अनुभवविश्व कसे आहे हे समजून घेणे, लेखकाचे योगदान समजून घेणे, वाङ्मयाच्या इतिहासातील लेखकाचे स्थान काय, हे शोधणे

घटक २ भालचंद्र नेमाडे यांचा समकाल (समकालीन साहित्य, सामाजिक व सांस्कृतिक पर्यावरण)

कादंबरी वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप, भालचंद्र नेमाडेपूर्व कादंबरीचे स्वरूप, भालचंद्र नेमाडेपूर्व कवितेचे स्वरूप भालचंद्र नेमाडेपूर्व साहित्य व समीक्षा विचार, समकालीन साहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये, सामाजिक व सांस्कृतिक वातावरण , सामाजिक वातावरण, सांस्कृतिक वातावरण, भालचंद्र नेमाडे समकालीन कादंबरी, भालचंद्र नेमाडे समकालीन कविता, भालचंद्र नेमाडे समकालीन साहित्य व समीक्षा विचार, लघुनियतकालिकांची चळवळ

घटक ३ भालचंद्र नेमाडे यांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व

वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्वाची संकल्पना, भालचंद्र नेमाडे यांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व, भालचंद्र नेमाडे यांची अभिरूची,

घटक ४ भालचंद्र नेमाडे यांची कादंबरी : कोसला, बिठार

कादंबरी : एक वाङ्मय प्रकार भालचंद्र नेमाडे यांचे कादंबरी लेखन कोसला : आशय आणि कथानकविचार नवकादंबरी आणि 'कोसला', न-नायक पांडुरंग सांगवीकर कोसला : भाषाविचार बिठार, बिठार : आशय आणि कथानक विचार चांगदेव पाटीलची समाजमनस्कता

मराठी वाङ्मयीन चळवळींचा अभ्यास (MAR 526-546)

एम.ए.भाग १ : मराठी ऐच्छिक विशेष अभ्यासपत्रिका क्र. ४ (ब)

घटक १ अ) वाङ्मयीन चळवळ : संकल्पना, स्वरूप आणि विशेष

ब) नवसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप (मढेकरांची कविता)

घटक २ लघुनियतकालिक चळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष

घटक ३ दलित साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (गोलपिठा : नामदेव ढसाळ)

घटक ४ ग्रामीण साहित्य चळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (साखरफेरा : मोहन पाटील)

घटक ५ स्त्रीवादी साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (ज्याचा त्याचा प्रश्न : प्रिया तेंडुलकर)

घटक ६ नाट्यचळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (महानिर्वाण : सतीश आळेकर)

घटक ७ भटक्या विमुक्तांचे साहित्य : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (इळनमाळ : अशोक पवार)

घटक ८ आदिवासी साहित्य चळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (झेलझपाट : मधुकर वाकोडे)

घटक : १ (अ) वाङ्मयीन चळवळ : संकल्पना, स्वरूप आणि विशेष

घटक ५ भालचंद्र नेमाडे यांची कादंबरी : हूल, जरीला, झूल

'हूल', 'जरीला' झूल

घटक ६ भालचंद्र नेमाडे यांची कविता : देखणी

पार्श्वभूमी, भालचंद्र नेमाडे यांच्या कवितेचे स्वरूप, नेमाड्यांच्या कवितेतील स्त्रीचित्रण, स्त्रीरूपातील मातृत्व , नेमाड्यांच्या कवितेतील जीवनप्रेरणा , नेमाड्यांच्या कवितेतील महानगरीय संवेदन, नेमाड्यांच्या कवितेतील श्रेयस मृत्यूविषयक जाणीव देशीयता/संस्कृती स्मरण, कोकणी गीते, कौटुंबिक नातेसंबंध भाषासूत्र, भालचंद्र नेमाड्यांचे टिकाकार, कवितांचे वर्गीकरण

घटक-७ भालचंद्र नेमाडे यांचा साहित्य विचार

साहित्यविचार म्हणजे काय ? लेखकाची नैतिकता, लेखकाची बांधिलकी, देशीयतेचा सिद्धान्त किंवा नेमाड्यांचा देशीवाद , साहित्यातील वास्तवता, साहित्यातील आधुनिकता, साहित्यकृतीतील अर्थव्यापार साहित्यकृतीतील सौंदर्यकल्पना ,साहित्यकृतीतील शैलीविचार

घटक-८ भालचंद्र नेमाडे यांची समीक्षा

नेमाडे यांची कादंबरीसमीक्षा, नेमाडे यांची काव्य समीक्षा, दलित विद्रोही साहित्यचिंतन वारकरी चळवळीची आविष्कार शैली, साहित्याची भाषा नेमाड्यांची शैली' संकल्पना

(अ) चळवळ : संकल्पना, व्याख्या व स्वरूप, बदल, परिवर्तन किंवा जीवनाची पूनर्माडणी, संघटित प्रयत्न किंवा व्यापक जनाधार, विशिष्ट वैचारिक पाया अथवा तात्त्विक बैठक , अंतिम उद्दिष्ट अथवा ध्येय, जाणीवपूर्वक कृतिशीलता आत्मभान जागृत समाजमन प्रेरणा अथवा ऊर्जाकेंद्र, कृतिशील पातळीचा आधार,

घटक : १ (ब) नवसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप (मढेकरांची कविता)

नवसाहित्याची संकल्पना, नवसाहित्याचे स्वरूप, नवसाहित्य उदयामागील पार्श्वभूमी, नवसाहित्यपूर्व साहित्य, नवसाहित्य आणि मराठी साहित्य, नवकाव्य, नवकथा, नवकादंबरी नवनाट्यकरांचा परिचय : (१ डिसेंबर १९०९ ते २० मार्च १९५६), मकरांची कविता मढेकरांच्या कवितेतील भाषाविशेष ,

घटक : २ लघुनियतकालिक चळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष

लघुनियतकालिक चळवळ : संकल्पना व स्वरूप, लघुनियतकालिक चळवळीच्या उदयामागील पार्श्वभूमी , मराठीतील लघुनियतकालिके, मराठी लघुनियतकालिकांची वाङ्मयीन भूमिका, मराठीतील लघुनियतकालिकांचे स्वरूप, लघुनियतकालिक चळवळ व मराठी साहित्य, लघुनियतकालिक चळवळीने मराठी कवितेला दिलेले योगदान,

लघुनियतकालिकातील समीक्षा, लघुनियतकालिक चळवळीच्या मर्यादा, लघुनियतकालिक चळवळीतील काही महत्त्वाच्या लेखकांचे लेखन

घटक : ३ दलित साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (गोलपिठा : नामदेव ढसाळ)

दलित चळवळीच्या उदयाची पार्श्वभूमी व वाटचाल, दलित साहित्य चळवळीचा उदय, दलित साहित्याची संकल्पना, दलित साहित्याची प्रेरणा, दलित साहित्याचे स्वरूप, दलित साहित्याचे विशेष, नामदेव ढसाळ यांचा 'गोलपिठा' नामदेव ढसाळ यांचा परिचय, 'गोलपिठा' मधील आशयसूत्रे 'गोलपिठा' मधील भाषाविशेष,

घटक:४ ग्रामीण साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (साखरफेरा : मोहन पाटील)

ग्रामीण साहित्याची संकल्पना, ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप, ग्रामीण साहित्य चळवळीच्या उदयाची पार्श्वभूमी, ग्रामीण साहित्याचे विशेष, मोहन पाटील यांचा परिचय, 'साखरफेरा'ची आशयसूत्रे, साखरफेराची निवेदनशैली व भाषाशैली,

घटक : ५ स्त्रीवादी साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (ज्याचा त्याचा प्रश्न : प्रिया तेंडुलकर)

स्त्रीवादी साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष , ज्याचा त्याचा प्रश्न : प्रिया तेंडुलकर, प्रिया तेंडुलकर यांचा परिचय, 'ज्याचा त्याचा प्रश्न' मधील आशयसूत्रे, 'ज्याचा त्याचा प्रश्न'मधील व्यक्तिरेखा, 'ज्याचा त्याचा प्रश्न' मधील स्त्रीवादी जाणिवा, 'ज्याचा त्याचा प्रश्न'मधील भाषाविशेष

घटक:६ नाट्यचळवळ : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (महानिर्वाण : सतीश आळेकर)

नाटक म्हणजे काय?, नाटकातील कला नाटक आणि रंगमंच, नाट्य चळवळ : संकल्पना व स्वरूप, नाट्यचळवळीचे विशेष आणि नाट्यचळवळी , नाट्यचळवळीची वैशिष्ट्ये, नाट्यचळवळीतील संस्था, लेखक आणि दिग्दर्शक नाट्य

लोकसाहित्य आणि मराठी लोकसाहित्य (MAR 527-547)

एम.ए.भाग १ : मराठी (ऐच्छिक) अभ्यासपत्रिका क्रमांक : ४ क

घटक १ लोकसाहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप

घटक २ लोकसाहित्य : उत्पत्ती आणि व्याप्ती

घटक ३ लोकसाहित्याचा अभ्यास : संप्रदाय व पद्धती

घटक ४ मराठी लोकगीते

घटक ५ मराठी लोककथा

घटक ६ मराठी लोककला

घटक ७ लोकसाहित्याच्या अध्ययनपद्धती

घटक ८ लोकसाहित्याच्या संशोधनपद्धती

घटक : १ लोकसाहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप

लोकसाहित्य : संज्ञा व अर्थ, लोकसाहित्याच्या व्याख्या : पाश्चात्य व भारतीय , लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती, लोकसाहित्य आणि लोकमानस, लोकसाहित्याची लक्षणे

चळवळीतील महत्त्वाची नाटके, सतीश आळेकरांचे नाटक : 'महानिर्वाण', सतीश आळेकरांचा परिचय, 'महानिर्वाण'चे कथासूत्र, महानिर्वाण मधील आशयसूत्रे, महानिर्वाणमधील व्यक्तिरेखा, महानिर्वाणमधील प्रसंगचित्रण आणि नाट्यविशेष, 'महानिर्वाण'चे भाषा विशेष

घटक : ७ भटक्या विमुक्तांचे साहित्य : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि विशेष (इळनमाळ : अशोक पवार)

भटक्या विमुक्त जमाती : संकल्पना व व्याख्या, भटक्या विमुक्त जमातीची उत्पत्ती, भटक्या विमुक्त जमातीचे स्वरूप, भटक्या विमुक्त जमातीचे प्रश्न : काल आणि आज, भटक्या विमुक्तांच्या प्रश्नांची सोडवणूक, भटक्या विमुक्तांची चळवळ : उदय आणि विकास, भटक्या विमुक्तांची वाङ्मयीन चळवळ, भटक्या विमुक्त साहित्याची व्याख्या, भटक्या विमुक्तांच्या साहित्याची पायाभूत तत्त्वे , मराठी साहित्यातील भटक्या विमुक्तांचे चित्रण, भटकेतरांचे भटक्या विमुक्तांविषयी लेखन, भटक्या विमुक्तांच्या चळवळीमधील लेखकांचे लेखन, भटक्या विमुक्तांच्या वाङ्मयीन चळवळीची स्थिती-गती, अशोक पवार यांची कादंबरी 'इळनमाळ', अशोक पवार यांचा परिचय, 'इळनमाळ' मधील आशयसूत्रे, 'इळनमाळ'मधील व्यक्तिरेखा, 'इळनमाळ' मधील प्रसंगचित्रण व भाषाविशेष

घटक:८ आदिवासी साहित्य चळवळ : संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप आणि विशेष (झेलझपाट - मधुकर वाकोडे)

आदिवासी म्हणजे कोण?, आदिवासी साहित्य चळवळ, आदिवासी साहित्यचळवळीच्या प्रेरणा, आदिवासी साहित्यचळवळीचे स्वरूप, आदिवासी साहित्य चळवळीचे विशेष, मधुकर वाकोडे यांची 'झेलझपाट,' मधुकर वाकोडे यांचा परिचय, 'झेलझपाट'चे कथानक, झेलझपाटमधील आशयसूत्रे, 'झेलझपाट'मधील व्यक्तिरेखा, झेलझपाट कादंबरीचे भाषाविशेष

घटक : २ लोकसाहित्य : उत्पत्ती आणि व्याप्ती

लोकसाहित्याच्या उत्पत्तीबद्दलच्या विविध उपपत्ती, लोकसाहित्याची व्याप्ती, लोकसाहित्य व अन्य ज्ञानशाखा (सामाजिक शास्त्राच्या अंगाने विचार)

घटक:३ लोकसाहित्याचा अभ्यास : संप्रदाय व पद्धती

दैवतकथाशास्त्रीय, निसर्गरूपकवादी, भ्रांतकल्पनावादी, हेतुकथावादी, अवशेषवादी, ऐतिहासिक-भौगोलिक, कार्यान्वयी, संदर्भान्वयी, रचनानुसारी

घटक : ४ मराठी लोकगीते

लोकगीताचे स्वरूप, प्रेरणा व विशेष : ओवी, कथागीते, फेरावरची गाणी, नागपंचमीची गीते, भोंडला-भुलाबाई, विधिगीते, शेतकरी गीते, धनगरी गीते, कुंभाराच्या डहाका. लोकसंस्कृतीच्या उपासकांची गीते : गोंधळी, वासुदेव, पांगूळ,

नाथजोगी, पोतराज यांची गीते, डक्कलवार, नागमंत्र्याची भजने, भेदिक, शाहिरी (लावणी-पोवाडा)

घटक : ५ मराठी लोककथा

लोककथांची भारतीय परंपरा : अ) ग्रंथनिविष्ट कथा :

बृहत्कथा, पंचतंत्र, हितोपदेश, वेताळपंचविशी, सिंहासनबत्तीशी, शुकबहातरी, जातककथा, जैनचूर्णीकथा, कहाण्या, व्रतकथा

ब) मौखिककथा : दैवतकथा, परीकथा, प्राणिकथा, उत्पत्तिकथा, दंतकथा, राक्षसकथा, पुराणकथा, स्पष्टीकरणकथा

लोककथेतील मूलघटक, रचनाबंध आणि कल्पनाबंध, मराठी लोककथा : स्वरूप व विशेष

घटक:६ मराठी लोककला

लोकरंगभूमीचे विशेष, लोकनृत्ये - विधीनाट्य, अभिचार नाट्य, क्रीडानृत्य (भक्ताचे नृत्य, गोंधळ, भुत्ये, कीर्तन, नमन, भारूड,

एम.ए.भाग १: मराठी (MAR 521-541) साहित्यविचार, समीक्षा आणि सौंदर्यशा

(आवश्यक अभ्यासपत्रिका क्रमांक)

घटक १ साहित्याचे स्वरूप

घटक २ साहित्यातील संप्रदाय

घटक ३ साहित्य समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे

घटक ४ आधुनिक समीक्षा सिद्धांत

घटक ५ साहित्य समीक्षेच्या पद्धती आणि त्यांचे उपयोजन

घटक ६ वाङ्मयीनमूल्ये, जीवनमूल्ये आणि वाङ्मयीन अभिरुची

घटक ७ पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र

घटक ८ मराठी सौंदर्यशास्त्र

घटक : १ साहित्याचे स्वरूप:

'साहित्य' शब्दाचा अर्थ साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष वास्तव आणि कल्पित

घटक : २ साहित्यातील संप्रदाय

अभिजातवाद (Classicism) सौंदर्यवाद (Romanticism) वास्तववाद (Naturalism) अस्तित्ववाद (Existentialism)

घटक : ३ साहित्य समीक्षेचे स्वरूप व उद्दिष्टे : साहित्य समीक्षेच्या व्याख्या समीक्षेचे स्वरूप समीक्षेच्या पद्धती समीक्षा : शास्त्र की कला?, लेखक व वाचक यांच्यातील दुवा आदर्श समीक्षकाचे गुण

एम.ए.भाग १: मराठी आवश्यक अभ्यासपत्रिका क्र. ३ (MAR 522-542)

घटक १ इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

घटक २ निबंध, लघुनिबंध, ललित निबंध, ललित लेख, ललित गद्य यांचे स्वरूप, विशेष वाटचाल

घटक ३ कथा वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

घटक ४ कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष वाटचाल

घटक ५ नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

घटक ६ काव्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

दशावतार, गजीनृत्य, लेझीम, मंगळागौर, नागपंचमी, झिम्मा-फेर इ.), लोकनाट्ये : नाट्यात्म विधी, धार्मिक नाट्य वा उपासना नाट्य, रंजननाट्य (मुंज, लग्न, काकड आरती, लळीत, दंडार, बोहाडा, जोगता, जोगवा, भुत्ये, कीर्तन, तमाशा, चित्रकथी, वग, कळसूत्री बाहुल्या, बहुरूपी)

घटक:७ लोकसाहित्याच्या अध्ययनपद्धती

लोकसाहित्याचे अध्ययन : एक दृष्टिक्षेप ,लोकसाहित्याच्या विविध अध्ययनपद्धती लोकसाहित्याच्या आधुनिक अध्ययनपद्धती

घटक : ८ लोकसाहित्याच्या संशोधन पद्धती

लोकसाहित्य संशोधन, क्षेत्रीय संशोधन पद्धती, स्तरीय संशोधन पद्धती, लोकसाहित्याचे विश्लेषण

घटक : ४ आधुनिक समीक्षा सिद्धांत:

वसाहतवाद वाचकवाद आणि अर्थनिर्णयन

घटक : ५ साहित्य समीक्षेच्या पद्धती आणि त्यांचे उपयोजन:

अ) समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धती : सनद : नारायण सुर्वे, आपण माणसात जमा नाही : राजन गवस ।

ब) तौलनिक समीक्षा पद्धती : चक्र : जयवंत दळवी, स्लम डॉग मिलेनिअर (क्यू अॅण्ड ए) : मूळ लेखक : विकास स्वरूप , अनुवाद : वंदना अत्रे

घटक: ६ वाङ्मयीनमूल्ये, जीवनमूल्ये आणि वाङ्मयीन अभिरुची:

मूल्य म्हणजे काय? वाङ्मयीन मूल्ये वाङ्मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये परस्पर संबंध, वाङ्मयीन अभिरुची

घटक : ७ पाश्चात्य सौंदर्यशास्त्र:

इमॅन्युअल कांट यांची भूमिका क्रोचेचा सौंदर्यविचार

घटक :८ मराठी सौंदर्यशास्त्र:

रा. भा. पाटणकर यांचा सौंदर्यविचार, प्रभाकर पाध्ये यांचा सौंदर्यविचार मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : इ.स. १८०० ते १९८०

घटक ७ चरित्र-आत्मचरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप विशेष वाटचाल

घटक ८ ललितेतर वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

घटक : १ इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी ,संस्कृतीची संकल्पना , संस्कृती आणि इतिहास ,संस्कृती आणि साहित्य अंतःसंबंध , साहित्य आणि सामाजिक दृष्टी , मुद्रणकलेचा उदय

,शाळापुस्तक मंडळी आणि ख्रिस्ती मिशन-यांची पुस्तके ,
धार्मिक प्रबोधनाच्या चळवळी, नियतकालिकांचा उदय घट
घटक :२ निबंध, लघुनिबंध, ललित निबंध, ललित:

लेख, ललित गद्य -स्वरूप, विशेष, वाटचाल ,
लोकहितवादींची 'शतपत्रे', महात्मा फुलेंचे लेखन , निबंधमाला
: १८७४ ते १९२०, , लघुनिबंध व ललित निबंध ते ललित लेख
: १९२० ते १९४५, ललित गद्य (१९४५-१९८०)

घटक:३ कथा वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल:

कथा वाङ्मयाच्या प्रारंभीचे स्वरूप , अक्विल इंग्रजी कालखंड ,
करमणूक कालखंड , मनोरंजन कालखंड , यशवंत-किलोस्कर
कालखंड (१९२६ ते १९४५) , नवकथा , ग्रामीण कथा , दलित
कथा , स्त्रीवादी कथा.

घटक : ४ कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल

इ.स. १८५७ ते इ.स. १८८५ या काळातील कादंबरी इ.स.
१८८५ ते इ.स. १९२० या काळातील कादंबरी , इ.स. १९२० ते
इ.स. १९६० या काळातील कादंबरी , इ.स. १९६० नंतरची
कादंबरी

घटक:५ नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल:

नाटकाची भारतीय परंपरा व विकास , मराठी रंगभूमीचा उदय ,
संगीत नाटकांचा मानदंड : अण्णासाहेब किलोस्कर , इ.स.

एम.ए. भाग १ : मराठी (आवश्यक) (MAR 523-543)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक : २ (१)

घटक १ तुकाराम : जीवनालेख

घटक २ तुकारामांची कविता

घटक ३ तुकारामांच्या कवितेतील प्रतिमासृष्टी

घटक ४ तुकारामांच्या कवितेची भाषा

घटक ५ तुकारामांच्या कवितेतील सामाजिकता

घटक ६ संत तुकारामांची चिंतनशीलता

घटक ७ तुकारामांचा भक्तियोग

घटक ८ तुकारामांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व

घटक : १ तुकाराम : जीवनालेख:

तुकोबांचे लौकिक जीवन लौकिक जीवनाकडून
पारमार्थिकतेकडे तुकोबांचे पारमार्थिक जीवन (साधक-
साक्षात्कारी-सिद्ध)

घटक : २ तुकारामांची कविता:

प्रेरणा ,बलस्थाने कवितेची व्याप्ती आणि विविधता

घटक : ३ तुकारामांच्या कवितेतील प्रतिमासृष्टी:

प्रतिमासृष्टीचे विशेष तुकारामांचे साहित्यशास्त्र प्रतिमासृष्टी

घटक : ४ तुकारामांच्या कवितेची भाषा:

एम.ए. (मराठी) MAR ५२५ (Semester - I) MAR 545 (Semester - II)

मराठी भाषा : उपयोजन आणि सर्जन

घटक 1 भाषिक संप्रेषणाची कौशल्ये

घटक 2 भाषिक विविधता

घटक 3 सर्जनशील लेखनाची मूलतत्त्वे

घटक 4 भाषिक सर्जनशीलता

१८८५ ते १९२० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मय ,इ. स. १९२०
ते १९५० या काळातील नाट्यवाङ्मय इ. स. १९५० ते १९८०
या काळातील नाटक

घटक : ६ काव्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल:

प्रारंभीची भाषांतरित कविता (इ.स. १८०० ते १८८५) ,
केशवसुत व समकालीन कवी (इ.स. १८८५ ते १९२०) ,
रविकिरण मंडळ (इ.स. १९२५ ते १९४५) , नवकाव्य , ग्रामीण
कविता , दलित कविता , स्त्रीवादी कविता

घटक : ७ चरित्र-आत्मचरित्र वाङ्मयाचे :

स्वरूप, विशेष, वाटचाल , ऐतिहासिक चरित्रे , संतचरित्रे ,
राजकीय सामाजिक जागृतीच्या उद्देशाने लिहिलेली चरित्रे ,
समाजसुधारकांची चरित्रे वाङ्मयसेवक व साहित्यिकांची चरित्रे
, भारतीय प्रबोधन आणि परिवर्तनासाठी लिहिलेली चरित्रे ,
स्त्रियांची आत्मचरित्रे ,चित्रपटसृष्टीतील आत्मचरित्रे ,
स्वातंत्र्योत्तर आत्मचरित्रे , दलित आत्मकथने.

घटक:८ ललितेतर वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष, वाटचाल:

भाषिक अभ्यास , साहित्यसमीक्षा , शोध, संशोधन,
चिकित्सा एका लेखकाचा अभ्यास : मध्ययुगीन तुकाराम

संवादी अवतरणक्षमता आशयघनता प्रतिमासृष्टी
अल्पाक्षररमणीयत्व, नादमयता अर्थघन शब्द दोषरहितता,
अलंकारिकता सूचकता अनुभवसघनता विनोद-उपहासप्रचुरता
भाषाशैली

घटक : ५ तुकारामांच्या कवितेतील सामाजिकता:

समाजमनस्कता लोकधर्म दंभस्फोट संतगौरव, कुटुंबकथा
अंधश्रद्धा व शूद्र दैवते यांवरील टीका सांसारिकांना उपदेश

घटक : ६ संत तुकारामांची चिंतनशीलता:

अद्वैतवाद सर्वानुभूतीसमभाव बंधुभाव अहिंसावाद,लोकतत्त्वे

घटक : ७ तुकारामांचा भक्तियोग:

देव-भक्त-अद्वैत भक्त आणि अभक्त विडुलनाम पंढरी,
मोक्षकल्पना तुलसी माहात्म्य

घटक : ८ तुकारामांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व:

कवी भाष्यकार-परखड-बंडखोर तत्त्वचिंतक कवित्व आणि
व्यक्तिमत्त्वाची एकरूपता वाङ्मयीन महत्ता,

घटक 5 साहित्याची निर्मितप्रक्रिया

घटक 6 साहित्याची भाषा

घटक 7 उपयोजित लेखन

घटक 8 सर्जनशील लेखन

घटक : 1 भाषिक संप्रेषणाची कौशल्ये

भाषिक संप्रेषण : स्वरूप व विविधता, भाषिक संप्रेषणाची कौशल्ये, मुद्रितशोधन : गरज व महत्त्व

घटक:2 भाषिक विविधता

भाषिक विविधता, जाहिरातीची भाषा, चित्रपटाची भाषा, न्यायसंस्थेची भाषा, धर्मसंस्थेची भाषा

घटक : 3 सर्जनशील लेखनाची मूलतत्त्वे

सर्जनशील लेखनाची मूलतत्त्वे वा विशेष सर्जनशील लेखनाचे टप्पे

घटक : 4 भाषिक सर्जनशीलता

सर्जनशीलता, भाषिक सर्जनशीलता

घटक:5 साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया

साहित्यकृतीचे घटक, व्यावहारिक अनुभव, व्यावहारिक अनुभव व कलानुभव, कलानुभव आणि साहित्यिक, अनुभवनिष्ठ वाङ्मयप्रकार

घटक:6 साहित्याची भाषा

भाषेचे स्वरूप, साहित्याची भाषा, आशय आणि अभिव्यक्ती

घटक: 7 उपयोजित लेखन

मुद्रित शोधन, जाहिरात, जिंगल, ग्राफिटी, नाट्यपरीक्षण, चित्रपट परीक्षण

घटक:8 सर्जनशील लेखन

सर्जनशीलता, दैनंदिनीचे लेखन, लघुकथेचे लेखन, कवितेचे लेखन, एकांकिकेचे लेखन, व्यक्तिचित्राचे लेखन

आधुनिक भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा (MAR551-561)

एम.ए.भाग 2: मराठी (आवश्यक)

घटक 1 भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप

घटक 2 वर्णनात्मक वा संरचनावादी भाषाविज्ञान

घटक 3 भाषाभ्यास पद्धती

घटक 4 भाषाविज्ञान व इतर अभ्यासक्षेत्रे

घटक 5 समाजभाषाविज्ञान

घटक 6 भाषाकुल आणि मराठी

घटक 7 प्रमाणभाषा आणि बोली

घटक 8 मराठीवरील अन्य भाषांचा प्रभाव

घटक: 1 भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप

भाषिक संप्रेषण

घटक:2 वर्णनात्मक वा संरचनावादी भाषाविज्ञान

स्वनविचार स्वनिमविचार स्वनिम निश्चितीची तत्त्वे ध्वनिसाम्यता. काटकसरीचे तत्त्व स्वनिमाचे प्रकार रूपिमविचार भाषिक रूप आणि रूपिका रूपिका - रूपिम - रूपिकांतर रूपिकान्तरांचे प्रकार, रूपिमांचे प्रकार अर्थविन्यास, अर्थाचे स्वरूप व व्याख्या अर्थाचे प्रकार, अर्थक्षेत्र संकल्पना

घटक:3 भाषाभ्यासपद्धती

भाषाभ्यास (Philology) भाषाभ्यास पद्धती. ऐतिहासिक भाषाभ्यासाच्या मर्यादा, वर्णनात्मक अभ्यास पद्धतीतील मर्यादा भाषाभ्यास पद्धतीची परस्परपूरकता

घटक:4 भाषाविज्ञान व इतर अभ्यासक्षेत्रे

शैलीविज्ञान मनोविज्ञान मानववंशविज्ञान उपयोजित भाषाविज्ञान, कोशविज्ञान भाषांतरमीमांसा

घटक:5 समाजभाषाविज्ञान

समाजभाषाविज्ञान समाज, संस्कृती आणि भाषा यांचा सहसंबंध, विविध भेद परंपरा, श्रद्धा-समजुती पर्यावरण आणि भाषिक प्रभाव पौराणिकतेचा संदर्भ ऐतिहासिक संदर्भ जीवनपद्धती अथवा समाजव्यवस्था उद्योग-व्यवसाय धार्मिकता, भाषिक सापेक्षतावाद आणि न्यूनसिद्धांत समाजभाषाविज्ञानातील विविध संकल्पना

घटक:6 भाषाकुल आणि मराठी

भाषाकुल संकल्पना भाषिक वर्गीकरणाची तत्त्वे; भाषांचे वर्गीकरण आणि जगातील भाषाकुले इंडो युरोपियन भाषाकुल आर्यभारतीय भाषाकुल, अंतर्वर्तुळ-बहिर्वर्तुळ सिद्धांत आणि मराठी

घटक: 7 प्रमाणभाषा आणि बोली

भाषाविज्ञान आणि बोलीभूगोल बोली निर्मितीची कारणे व विशेष प्रमाणभाषेचे स्वरूप व विशेष प्रमाणभाषेची वैशिष्ट्ये व कार्ये, बोलींचा अभ्यास कोकणीची स्वनिम प्रक्रिया, कोकणीची व्याकरण व्यवस्था कोकणीचा शब्दसंग्रह अहिराणीची व्याकरण प्रक्रिया

घटक:8 मराठीवरील अन्य भाषांचा प्रभाव

भाषिक संक्रमण भाषिक आदानप्रदानाचे स्वरूप व कारणे, द्राविडी भाषांचा प्रभाव संस्कृत भाषेचा प्रभाव फार्सी भाषेचा प्रभाव इंग्रजी भाषेचा प्रभाव हिंदीचा प्रभाव

एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी (MAR 552-562)

एम.ए.भाग 2: मराठी

घटक 1 कादंबरी : स्वरूप व समीक्षा

घटक 2 वज्राघात : ह. ना. आपटे

ढड्डाशास्त्री परान्ने : मुकुंद पाटील

घटक 3 बळी : विभावरी शिरूरकर

घटक 4 धग : उद्धव शेळके

घटक 5 बॅ. अनिरुद्ध धोपेश्वरकर : भाऊ पाध्ये

घटक 6 पोखरण : केशव मेश्राम

घटक 7 रीटा वेलिणकर : शांता गोखले

घटक 8 नामुष्कीचे स्वगत : रंगनाथ पठारे

घटक : 1 कादंबरी : स्वरूप व समीक्षा

कादंबरी : व्याख्या आणि स्वरूप कादंबरीचे प्रकार/कादंबरीचे वर्गीकरण

कादंबरीचे प्रकार/कादंबरीचे वर्गीकरण प्रादाशक कादंबरा
चरित्रात्मक कादंबरी । समीक्षा : कादंबरी चे निवडक समीक्षक
घटक : 2 वज्राघात : ह. ना. आपटे, ढढ्याशास्त्री परान्ने :
मुकुंद पाटील

वज्राघात : हरि नारायण आपटे ऐतिहासिक कादंबरी 'वज्राघात'
कादंबरीचे कथानक, 'वज्राघात' कादंबरीतील आशय
व्यक्तिचित्रण आणि प्रसंगचित्रण रंजनात्मक कादंबरी : नरहर
कुरुंदकर • ढढ्याशास्त्री परान्ने : मुकुंद पाटील 'ढढ्याशास्त्री परान्ने'
कादंबरीची भाषा

घटक : 3 बळी : विभावरी शिरूरकर

बळी कादंबरीची निर्मितीप्रक्रिया बळी मधील
व्यक्तिचित्रण 'बळी' कादंबरीमधील समाजजीवन 'बळी'
कादंबरीची भाषाशैली

घटक:4 धग : उद्धव शेळके

'धग' कादंबरीचे कथानक ,धग' कादंबरीतील व्यक्तिरेखा, 'धग'
कादंबरीतून येणारे व-हाडकडील ग्रामीण जीवनाचे
वास्तवदर्शन 'धग' मधील प्रादेशिकता आणि भाषाशैली

घटक : 5 बॅ. अनिरुद्ध धोपेश्वरकर : भाऊ पाध्ये

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय : गद्य आणि पद्य (MAR 553-563)

एम.ए.भाग 2: मराठी (आवश्यक)

घटक 1 श्री गोविंदप्रभु चरित्र

घटक 2 श्री ज्ञानेश्वरी : अध्याय 12 वा

घटक 3 एकनाथांची निवडक भारुडे

घटक 4 मनाचे श्लोक - समर्थ रामदास

घटक 5 संत बहिणाबाईची अभंगवाणी

घटक 6 दमयंती स्वयंवर

घटक 7 पैजण

घटक 8 भाऊसाहेबांची बखर

घटक:1 श्री गोविंदप्रभुचरित्र : म्हाइंभट

म्हाइंभटांचे वाङ्मयीन कार्य गोविंदप्रभुचरित्र : स्वरूप व विशेष,
श्रीगोविंदप्रभु अवतार विशेष 'गोविंदप्रभुचरित्रा'तील :
समाजजीवन, गोविंदप्रभुचरित्र : भाषा विशेष
गोविंदप्रभुचरित्रातील आशयसौंदर्य , गोविंदप्रभुचरित्रातील
तत्त्वज्ञान श्रीगोविंदप्रभुचरित्रातील व्यक्तिचित्रणे व प्रसंगचित्रणे

घटक:2 श्री ज्ञानेश्वरी अध्याय 12 वा : ज्ञानेश्वर

ज्ञानदेव : चरित्र व वाङ्मयीन कार्य ज्ञानदेवांच्या चरित्राविषयीची
विविध मते, ज्ञानदेवांचा काल : विविध मते ज्ञानदेवांची
गुरुपरंपरा वाङ्मयीन कार्य ज्ञानदेव : नाथसंप्रदाय आणि वारकरी
संप्रदाय ज्ञानदेवांचे तत्त्वज्ञान, ज्ञानदेवांचे सद्गुरुस्तवन भक्तिमार्ग
व योगमार्गाचे विवेचन आदर्श भक्तांची लक्षणे, व्यक्तिचित्रे :
अर्जुन, श्रीकृष्ण काव्यसौंदर्य : प्रतिमा, प्रतीके व अलंकार
भाषाशैली ज्ञानदेवकालीन समाजजीवन

घटक:3 एकनाथांची निवडक भारुडे

संत एकनाथांचे चरित्र व वाङ्मयीन कार्य नाथांच्या कार्याचे
स्वरूप, भारूडांची विविधता भारूड काव्याची वैशिष्ट्ये संत

तात्या क्लारा कथानक आशयसूत्रे : आयव्ही ऑफिसर सुखदेव
रायसाहेब 1 अँड. चक्रपाणी जनार्दन विसगाव : वैशिष्ट्ये
विसगावची बॅ. अनिरुद्ध धोपेश्वरकर' मधील
वेगळेपण भाषाशैली

घटक : 6 पोखरण : केशव मेश्राम

व्यक्तिरेखा कथानक जामाली गणनायक मंडिक
अकंपिकबाप्पा अंधवेल दण्डक अनादिभट्ट धम्मिल (गोरा
बुडगा) पस्त्याकिन बाप्पा
अनादिभट्ट धम्मिलामुळे जामालिन जुगीत निर्माण झालेला संघर्ष
भाषाशैली : घटनाप्रसंग संवाद निर्मिती :

घटक : 7 रीटा वेलिणकर : शांता गोखले

'रीटा वेलिणकर' चे कथानक : 'रीटा वेलिणकर' कादंबरीमधील
आशयसूत्रे : 'रीटा वेलिणकर' या कादंबरीतील प्रमुख
व्यक्तिरेखा : निवेदन, संवाद, वातावरणनिर्मिती, भाषाशैली

घटक :8 नामुष्कीचे स्वगत : रंगनाथ पठारे

आशयसूत्रे कथानक कादंबरी
रचनातंत्र पात्रचित्रण निवेदनव्यवस्था

एकनाथांची भारूडे , भारूडांचा आशय उपदेश व अध्यात्म
यांचा समन्वय

घटक:4 मनाचे श्लोक :समर्थ रामदास

रामदासांचे चरित्र मनाचे श्लोक मधील आशय भक्ती व बोध,
भगवंतभक्ती - उपासना सगुण-निर्गुणातील शुद्ध स्वरूप

घटक:5 संत बहिणाबाईची अभंगवाणी

संत बहिणाबाईचे चरित्र व वाङ्मयीन कार्य संत तुकाराम व
बहिणाबाई वारकरी संप्रदाय व बहिणाबाई बहिणाबाई कथित
गुरु-शिष्य लक्षणे, बहिणाबाईचा उपदेश, बहिणाबाईचे तत्त्वज्ञान
व भक्ती तत्कालीन समाजजीवन, काव्यसौंदर्य बहिणाबाईचे
तेरा जन्म बहिणाबाईच्या संदर्भातील वाद .

घटक:6 दमयंती स्वयंवर : रघुनाथ पंडित

रघुनाथ पंडितांचे चरित्र व वाङ्मयीन कार्य संस्कृत महाकाव्ये व
मराठी आख्यानकाव्ये यांचा संबंध नैषधीय चरित्र व दमयंती
स्वयंवर दमयंती स्वयंवर : आशय सौंदर्य, दमयंती स्वयंवर :
प्रसंग चित्रणे व व्यक्तिचित्रणे दमयंती स्वयंवराची भाषा दमयंती
स्वयंवरातील वृत्तरचना दमयंती स्वयंवर : वर्णनशैली, दमयंती
स्वयंवराचे वेगळेपण आणि वैशिष्ट्ये

घटक: 7 पैजण

शाहीरी वाङ्मय म्हणजे काय ? लावणी वाङ्मयाची पार्श्वभूमी
लावणी-व्युत्पत्ती आणि प्रेरणा लावण्यांचे विषयानुसार
वर्गीकरण मराठी लावणी : रसाविष्कार, अलंकारसृष्टी व शैली
रामजोशी (इ.स. 1785-1813) राम जोशीच्या लावणीचे स्वरूप
राम जोशी यांच्या लावणीची वैशिष्ट्ये अनंत फंदी इ.स. (1744-
1819), शाहीर परशुराम शाहीर प्रभाकर सगनभाऊ

घटक:8 भाऊसाहेबांची बखर

ऐतिहासिक महत्त्व पानिपतच्या युद्धाची पार्श्वभूमी दत्ताजी शिंदे याचा वध, भाऊसाहेबांची रवानगी जाटाचा रुसवा सुजा अबदालीकडे उपांत्य झगडे शेवटचा संग्राम व्यक्तिचित्रणे व

प्रसंगचित्रणे भाषाविशेष व वर्णनशैली सामाजिक व राजकीय जीवन काही दोष बखरीतील संक्षिप्त कालपट पानिपत युद्धाचा नकाशा,

मराठी भाषा : उपयोजन आणि सर्जन (MAR 554-564)

एम.ए.भाग 2: मराठी (ऐच्छिक)

घटक 1 स्वभाषा आणि परभाषाशिक्षण

घटक 2 सामाजिक अभिसरण आणि शब्दसंग्रह

घटक 3 भाषा आणि भाषण

घटक 4 भाषावापराची विविधता

घटक 5 अनुवाद आणि रूपांतर

घटक 6 संगणकसंवाद

घटक 7 संगणकीय उपयोजन

घटक 8 सर्जनशील उपयोजन

घटक : 1 स्वभाषा आणि परभाषाशिक्षण

स्वभाषा आणि परभाषा : स्वरूप व व्याख्या ,स्वभाषाशिक्षण परभाषाशिक्षण : स्वरूप, महत्त्व, आवश्यकता

घटक:2सामाजिक अभिसरण आणि शब्दसंग्रह

सामाजिक अभिसरणाची संकल्पना ,भाषासमृद्धी मराठीचा शब्दसंग्रह विविध लेख

घटक:3 भाषा आणि भाषण

भाषा आणि भाषण सहसंबंध-भेद देहबोली : स्वरूप व विशेष भाषणाची मूलतत्त्वे

घटक:4 भाषावापराची विविधता

वृत्तपत्रे,आकाशवाणी ,दूरचित्रवाणी ,विज्ञान

। घटक :5 अनुवाद, भाषांतर व रूपांतर

बहुभाषिकता, जागतिकीकरण आणि अनुवाद-रूपांतर प्रक्रिया अनुवाद, भाषांतर आणि रूपांतर अनुवाद भाषांतर रूपांतर

अनुवादकाचे गुण अनुवादासाठीची पूर्वतयारी व अनुवाद कसा असावा विविध अनुवाद

घटक : 6 संगणकसंवाद

संगणक, इंटरनेट महाजाल संगणक संवाद इंटरनेटवरील संवाद सुविधा इन्स्टंट मेसेजिंग (तात्काळ निरोप) शिक्षण क्षेत्रामध्ये संगणक प्रणाली इंटरनेटवरील चर्चा गट : चॅट ग्रुप्स । इंटरनेटवरील संवादमाध्यमे आणि संवादाचे स्वरूप इंटरनेटवरील दैनिके इंटरनेटवरील लेख, कविता आणि इतर ललित साहित्य

घटक: 7 संगणकीय उपयोजन

वेबसाईट निर्मिती इंटरनेटचे काम कसे चालते ? डोमेन नेम पद्धती www म्हणजे काय ?, URL म्हणजे काय ? वेब साईटचे स्वरूप, वेबसाईड निर्मिती प्रक्रिया, वेबसाईट तयार करताना घ्यावयाची दक्षता, मराठी संकेतस्थळे पावरपॉइंट प्रेझेंटेशन पावरपॉइंट कसा तयार करावा ?, पावरपॉइंट प्रेझेंटेशन पावरपॉइंट प्रेझेंटेशनचा नमुना पावरपॉइंट तयार करणे आणि सादरीकरणातील टप्पे ई-मेल ई-मेल खाते कसे उघडावे ?, असलेला ई-मेल कसा तपासावा ?, ई-मेल कसा पाठवावा ?, चॅटिंग चॅटिंगचा नमुना ई-कॉमर्स ब्लॉग लेखन, ब्लॉग लेखनाचे स्वरूप लॅपटॉपचा विविधांगी वापर लॅपटॉपचे वापर .

घटक:8 सर्जनशील उपयोजन

अनुवादाचे स्वरूप अनुवाद, रूपांतर आणि अनुसर्जन प्रक्रिया इंग्रजी-मराठी : काही रचनाविशेष कविता उतारा बातमी जाहिरात,

वैचारिक वाङ्मय एम.ए.भाग 2: मराठी (ऐच्छिक) (MAR555-565)

घटक 1 वैचारिक वाङ्मय : संकल्पना, स्वरूप, तत्त्वे आणि मूल्ये

घटक 2 शेतकऱ्याचा असूड - जोतीराव फुले

घटक 3 स्त्री-पुरुष तुलना - ताराबाई शिंदे

घटक 4 गोपाळ गणेश आगरकर : निवडक लेखसंग्रह

घटक 5 शाहू महाराजांची भाषणे

घटक 6 बहिष्कृत भारतातील अकरा लेख

घटक 7 युगांतर - यशवंतराव चव्हाण

घटक 8 धागे आडवे उभे - अनिल अवचट

घटक : 1 वैचारिक वाङ्मय

: संकल्पना, स्वरूप, तत्त्वे आणि मूल्ये वैचारिक वाङ्मयाची संकल्पना वैचारिक वाङ्मयाचे स्वरूप वैचारिक वाङ्मयाची तत्त्वे

वैचारिक वाङ्मयाची मूल्ये वैचारिक वाङ्मय : विकास आणि वाटचाल

घटक : 2 शेतकऱ्याचा असूड -

जोतीराव फुले यांचा परिचय 'शेतकऱ्याचा असूड'ची निर्मिती प्रक्रिया 'शेतकऱ्याचा असूड' चा उद्देश, शेतकऱ्याचा असूड'मधील आशयसूत्रे 'शेतकऱ्याचा असूड'मधील विचारतत्त्वे, शेतकऱ्याचा असूड मधील मूल्ये 'शेतकऱ्याचा असूड'चे भाषाविशेष

घटक:3 स्त्री पुरुष तुलना

- ताराबाई शिंदे ताराबाई शिंदे यांचा परिचय, स्त्री पुरुष तुलना'मधील आशय 'स्त्री पुरुष तुलना'मधील तत्त्वे 'स्त्री पुरुष तुलना'मधील मूल्ये 'स्त्री पुरुष तुलना'चे भाषाविशेष

घटक:4 गोपाळ गणेशआगरकर : निवडक लेखसंग्रह

गोपाळ गणेश आगरकर यांचा परिचय, आगरकरांच्या लेखांचा आशय, आगरकरांच्या लेखांतील विचारतत्त्वे आगरकरांच्या लेखांमधील मूल्ये

घटक : 5 शाहू महाराजांची भाषणे

(संपादक - श्याम येडेकर) राजर्षी शाहू : जीवन व कार्य शाहूंच्या भाषणांतील विचारसूत्रे शाहूंच्या भाषणांतील तत्त्वे शाहूंच्या भाषणांतील मूल्ये शाहूंच्या भाषणांतील भाषाविशेष

घटक :6 बहिष्कृत भारतातील अकरा लेख

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा परिचय, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या लेखनातील आशयसूत्रे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या लेखांमधील तत्त्वे डॉ. बाबासाहेब

लोकप्रिय साहित्य आणि विज्ञान साहित्य(MAR 556-566)

एम.ए.भग 2: मराठी (ऐच्छिक)

घटक 1 लोकप्रिय साहित्य

घटक 2 भालू : बाबा कदम

घटक 3 घर हरवलेली माणसं : व. पु. काळे

घटक 4 कल्याणी : ज्योत्स्ना देवधर

घटक 5 विज्ञान साहित्य

घटक 6 अभयारण्य : जयंत नारळीकर

घटक 7 आकाशभाकिते : सुबोध जावडेकर

घटक 8 ब्रेनवेव्हज : माधुरी शानभाग

घटक : 1 लोकप्रिय साहित्य (संकल्पना, स्वरूप, विशेष, वाटचाल आणि विकास)

लोकप्रिय साहित्य संकल्पना, स्वरूप व विशेष लोकप्रिय साहित्य संकल्पना लोकप्रिय साहित्याचे स्वरूप, कलात्मक साहित्य, सीमावर्ती साहित्य आणि लोकप्रिय साहित्य, सीमावर्ती साहित्य आणि लोकप्रिय साहित्य लोकप्रिय साहित्य आणि ललित साहित्य यातील साम्यभेद, लोकप्रिय साहित्य कलाकृतीचे रचनातंत्र लोकप्रिय साहित्य आणि वाङ्मयीन व्यवहार, लोकप्रिय साहित्य आणि वाचकांची अभिरुची, लोकप्रिय साहित्याचे प्रकार, लोकप्रिय साहित्याचे विशेष, मराठी लोकप्रिय साहित्याच्या प्रेरणा, मराठी लोकप्रिय साहित्याचा उगम मराठी लोकप्रिय साहित्याची वाटचाल, मराठी लोकप्रिय साहित्यातील कथा, कादंबरीचे स्वरूप, मराठी लोकप्रिय साहित्यातील विषयाचा साचेबंदपणा, मराठी लोकप्रिय साहित्याचा विकास, लोकप्रिय साहित्य आणि मराठी वाचक

घटक : 2 भालू : बाबा कदम

'भालू' कादंबरीचे कथानक भालू व सज्जला यांच्यातील जिवाळा, भालूची पन्ना व गुली कुत्रीशी मैत्री सजलेचे लग्न रामराव मोडतो : भालूची मदत जयंताला फौजदार खांडेकरांची मदत भालूचा बंदोबस्त करण्याचा प्रयत्न जयंताला अन्नातून विषबाधा रामराव रंकास अटक, अथक प्रयत्नाने जयंता बचावतो, खांडेकर व सुमित्राराजे यांच्या मैत्रीचे प्रेमात रूपांतर जयंत बाभळगावी परततो. कोर्ट डामा : साक्ष, उलटतपासणी, सत्तू बेरडाची महत्त्वाची साक्ष, रामराव रंकास शिक्षा, 'भालू'

आंबेडकरांच्या लेखांतील मूल्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या लेखांचे भाषाविशेष

घटक : 7 युगांतर

- यशवंतराव चव्हाण यशवंतराव चव्हाण यांचा परिचय युगांतर' मधील आशय 'युगांतर' मधील तत्त्वे 'युगांतर मधील मूल्ये 'युगांतर'चे भाषाविशेष

घटक :8 धागे आडवे उभे :

अनिल अवचट यांचा परिचय धागे आडवे उभे मधील आशय, यंत्रमाग कामगारांचे आयुष्य 'धागे आडवे उभे' मधील भाषाशैली मुखपृष्ठ

कादंबरीमधील आशयसूत्रे मानवाची भूतदयावादी प्रवृत्ती, प्राण्यांचे एकमेकांवरील प्रेम, मानवी नातेसंबंधाचा शोध, सत्ता व संपत्तीचा गैरवापर,

सुष्ट पात्रांचा विजय तर दुष्ट पात्रांचा बिमोड व्यक्तिचित्रण, प्रसंगचित्रण संघर्ष, वातावरणनिर्मिती, भाषाविशेष, संवाद,

घटक:3 घर हरवलेली माणसं : व. पु. काळे

'घर हरवलेली माणसं' मधील कथा, सहजीवनाचा मंत्र जपणारे पती-पत्नी कौटुंबिक पातळीवरील दुरावलेपण स्त्रीकडे पहाण्याचा संकुचित दृष्टिकोन वृद्धांची कथा आणि व्यथा जीवनावर भाष्य करणारे मनोगत 'घर हरवलेली माणसं' मधील भाषाविशेष

घटक:4 कल्याणी : ज्योत्स्ना देवधर

कल्याणी कादंबरीचे कथानक कल्याणी कादंबरीची आशयसूत्रे व्यक्तिचित्रण कल्याणी कादंबरीतील प्रसंगचित्रण कादंबरीतील संघर्ष, वातावरणनिर्मिती, कल्याणी कादंबरीचे भाषाविशेष

घटक:5 विज्ञानसाहित्य (संकल्पना, स्वरूप, विशेष, वाटचाल आणि विकास)

विज्ञान साहित्य संकल्पना, स्वरूप व विशेष मराठी विज्ञानसाहित्याची वाटचाल आणि विकास,

घटक:6 अभयारण्य : जयंत नारळीकर

'अभयारण्य' कादंबरीची निर्मिती, 'अभयारण्य' कादंबरीचे कथानक, 'अभयारण्य' कादंबरीची आशयसूत्रे 'अभयारण्य' कादंबरीतील व्यक्तिचित्रण 'अभयारण्य' कादंबरीतील प्रसंगचित्रण, अभयारण्य' मधील भाषाविशेष

घटक : 7 आकाशभाकिते : सुबोध जावडेकर

कथानक आशयसूत्रे व्यक्तिचित्रण प्रसंगचित्रण भाषाविशेष

घटक:8 ब्रेनवेव्हज : माधुरी शानभाग

'ब्रेनवेव्हज' कादंबरीचे कथानक 'ब्रेनवेव्हज' कादंबरीची आशयसूत्रे 'ब्रेनवेव्हज' कादंबरीतील व्यक्तिचित्रण 'ब्रेनवेव्हज' कादंबरीतील प्रसंगचित्रण 'ब्रेनवेव्हज' कादंबरीतील भाषाविशेष

